

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Inspiracje czytelnicze w życiu młodego pokolenia - recenzja

Author: Kamila Rogowicz

Citation style: Rogowicz Kamila. (2017). Inspiracje czytelnicze w życiu młodego pokolenia - recenzja. "Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2017, nr 3, s. 144-147).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Inspiracje czytelnicze w życiu młodego pokolenia / pod red. Marioli Antczak. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2017. – 239 s. : il. – ISBN 978-83-8088-713-8

Statystyki związane ze stanem czytelnictwa od lat budzą niepokój w środowiskach związanych z książką. Dyskusje nad możliwymi działaniami mogącymi wpłynąć pozytywnie na wzrost zainteresowania lekturą toczą się więc nie tylko wśród bibliotekarzy, ale również nauczycieli, pedagogów i wydawców, którzy coraz częściej podejmują współpracę mającą na celu rozwinięcie i podtrzymanie kultury czytelniczej. Owocem tego interdyscyplinarnego namysłu są kolejne publikacje poświęcone analizie najpoczytniejszych tytułów oraz różnego rodzaju projektów promocji czytelnictwa. Doskonałym przykładem pozostaje wydawana przez Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich seria zatytułowana *Nauka – dydaktyka – praktyka*, do której należy m.in. recenzowany tom.

Na publikację składa się dwanaście artykułów, podzielonych według nadrzędnych kategorii wyznaczonych przez przyjętą perspektywę badawczą. Część pierwsza poświęcona jest zatem funkcjonowaniu wybranych instytucji związanych z promowaniem czytelnictwa, natomiast druga skupia się na współczesnych badaniach nad literaturą kierowaną do dzieci i młodzieży. Wśród autorów, zgodnie z ideą przyświecającą całej serii wydawniczej, znaleźli się zarówno przedstawiciele środowiska naukowego, jak i praktycy, dzięki czemu poruszane w książce problemy zyskują wszechstronny ogląd.

Publikację otwiera artykuł zatytułowany „*Od Dekretu do Priorytetu*”. *Współpraca bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi w aktach prawnych z lat 1946-2015* Grażyny Lewandowicz-Nosal. Autorka przedstawia i omawia w nim kolejne dokumenty, które w poszczególnych okresach determinowały istnienie i formę współdziałania bibliotek różnych typów, pokazując tym samym, jak zmieniało się rozumienie pojęcia współpracy i w jaki sposób wpływało to na możliwości promowania czytelnictwa.

Swoją analizę Lewandowicz-Nosal rozpoczyna od przywołania ustaw (z 1946, 1968 i 1997 roku) jako dokumentów zawierających najogólniejsze

---

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej

wskazania. Skupia się przy tym na zapisach, które zalecały nawiązywanie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami w celu upowszechniania kultury, dzięki czemu uwidacznia, jak zmieniały się priorytetowe zadania bibliotek. Dalsza część artykułu poświęcona jest dokumentom dotyczącym działalności bibliotek publicznych dla dzieci, pochodzącym z lat 1957 i 1974. Autorka zwraca uwagę nie tylko na zmieniającą się treść zaleceń dla bibliotekarzy, ale również na różnice w stosowanej terminologii. Wnioski odnosi także do nowszych zapisów, w tym rozporządzenia Rady Ministrów z 2015 roku w sprawie realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa oraz wytycznych IFLA. Artykuł stanowi zatem spójne i czytelne podsumowanie zawartości istotnych dla pracy bibliotekarza aktów prawnych.

Problem współpracy pomiędzy bibliotekami publicznymi a szkolnymi porusza również autorka kolejnego tekstu, Grażyna Walczewska-Klimczak (*Partnerstwo bibliotek publicznych i szkolnych – z doświadczeń realizacji pilotażowego programu zakupu nowości do bibliotek publicznych w partnerstwie ze szkolnymi*), podstawą dla jej rozważań stał się jednak konkretny projekt koordynowany przez Bibliotekę Narodową. Analiza (głównie statystyczna) profilu uczestników, przebiegu programu oraz osiągniętych efektów kończy się krytycznym komentarzem, uwzględniającym zarówno sukcesy przywoływanych działań, jak i elementy wymagające w przyszłości ewentualnej korekty.

W stronę praktycznych rozwiązań ukłon czyni także Oliwia Brzeźniak w artykule zatytułowanym *Centrum Literatury Dziecięcej – wiedza użyta w praktyce, czyli zgodnie z naszym hasłem „Chcemy służyć tym, którzy służą dzieciom”*. Na przykładzie wspomnianego oddziału, działającego w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Oświęcimiu, autorka przedstawia korzyści płynące z kultywowania współpracy lokalnych instytucji kultury z najważniejszymi ośrodkami naukowymi z całego kraju. Opisane inicjatywy, od odpowiedniej aranżacji kąciaka dziecięcego w bibliotece po organizację szkoleń i konferencji naukowych, są doskonałym przykładem tego, w jaki sposób dyskurs teoretyczny może inspirować i wspomagać proces edukacji czytelniczej czy promocji książki w ogóle.

Zupełnie inne sposoby przyciągania do bibliotek młodych czytelników proponuje Agnieszka Fluda-Krokos (*„Amor artis, amor libris” – Biennale Ekslibrisu Dzieci i Młodzieży w Żarach jako przykład krzewienia miłości do książek*). Historia przebiegu żarskich konkursów na ekslibris staje się dla autorki pretekstem do wnikliwej analizy funkcji, jakie mogą zostać przypisane wszelkim znakom graficznym znajdującym się w książce. Lektury przedstawia zatem jako rodzaj dzieła sztuki, na które składa się nie tylko treść tekstu, ale także jego wizualne ukształtowanie i graficzne opracowanie.

Autorka kolejnego artykułu (*Bardzo Mała Literacka – spotkania czytelnicze dla dzieci w Teatrze Nowym w Łodzi. Kilka uwag praktyka*), Karolina Kołodziej, również skupia się na łączeniu edukacji czytelniczej z kultu-

ralną, jednak elementem pośredniczącym nie jest w jej przypadku grafika, a sztuki sceniczne. Co istotne, w tekście znaleźć można szczegółową listę przyjętych przez organizatorów projektu celów oraz krótkie opisy odbywających się w jego ramach zajęć, wzbogacone dodatkowo praktycznymi wskazówkami (dotyczącymi np. dostosowania tematyki i czasu zajęć do zdolności koncentracji w poszczególnych grupach wiekowych).

Część pierwszą publikacji zamykają dwa artykuły poświęcone różnym koncepcjom wykorzystania przestrzeni bibliotecznej. Paweł Braun w tekście zatytułowanym *Aranżacja wnętrza biblioteki do działań kulturalnych i oświatowych w środowisku dzieci i młodzieży* postuluje, by w procesie zagospodarowywania pomieszczeń bibliecznych kierować się przede wszystkim potrzebami użytkowników (czytelników w każdym wieku i pracowników). Przytoczone przez niego przykłady dobrych praktyk w tym zakresie z założenia stanowić więc mają zaledwie inspirację dla tworzenia własnych rozwiązań umożliwiających dialog międzypokoleniowy. Potrzebę elastyczności i gotowości na ciągłe zmiany podkreśla również Barbara Firla (*Aalto Hubs jako przykład efektywnego wykorzystania przestrzeni w bibliotece uniwersyteckiej*), przywołując bibliotekę helsińską jako instytucję wzorcową, której udaje się w praktyce realizować ideę „Ever-changing-Space”.

Druga część *Inspiracji czytelniczych młodego pokolenia* w centrum zainteresowania stawia publikacje dla dzieci i młodzieży oraz ich teoretyczne opracowanie we współczesnych badaniach. Rozważania te rozpoczyna artykuł *Książki o tematyce kulinarnej dla dzieci w Polsce w latach 1989-2015. Analiza repertuaru wydawniczego* autorstwa Justyny Habiak i Bogumiły Staniów – zawiera on kompleksowy przegląd książek typowo kucharskich oraz literackich utworów wykorzystujących motyw kulinarny. Rozpoznanie rynku pod kątem konkretnych tytułów towarzyszą uwagi na temat edytorskiego kształtu podobnych publikacji, ale też wskazówki co do możliwości ich wykorzystania w pracy z dziećmi.

Podobną metodologią posługuje się Agnieszka Wandel, poruszając w artykule *Współczesne encyklopedie dla dzieci i młodzieży – analiza księgoznawcza (1990-2005)* problematykę publikacji o charakterze naukowym i popularnonaukowym dla młodego odbiorcy. Autorka przede wszystkim zwraca uwagę na pewną swobodę, z jaką wydawcy posługują się pojęciem encyklopedii, wskazując m.in. na nienaukowy charakter wielu funkcjonujących pod tym tytułem utworów dla młodzieży, ale również na zmieniającą się grupę odbiorców podobnych tekstów (wśród których jest coraz więcej młodszych dzieci). Na wybranych przykładach Wandel pokazuje także ewolucję struktury i graficznego opracowania encyklopedii dziecięco-młodzieżowych.

Funkcje edukacyjno-poznawcze literatury są istotne również dla Anny Krajewskiej, która w tekście zatytułowanym *Polskie antykomunistyczne podziemie niepodległościowe (Żołnierze Wyklęci) we współczesnych publikacjach dla młodego czytelnika* porusza problem dotąd pomijany i coraz

częściej powracający w różnych kontekstach. Autorka na wstępie definiuje zatem termin „Żołnierzy Wyklętych”, by w dalszej kolejności przywołać i omówić wybrane utwory poświęcone ich historii. Warto zaznaczyć, że wśród wskazywanych przez Krajewską tytułów pojawiają się zarówno książki o charakterze popularnonaukowym, jak i opowieści beletryzowane czy komiksy.

Na bardziej znanych utworach skupia się Katarzyna Żyrek, która w swoim artykule – *Wizerunki bibliotek i bibliotekarzy w literaturze młodzieżowej: charakterystyka na wybranych przykładach* – powołuje się na przykłady z kręgu kultury popularnej (m.in. serie o Harrym Potterze, Świecie Dysku czy przygodach Felixa, Neta i Niki). Co jednak ciekawe, autorka literackie kreacje odnosi również do socjologicznych opracowań na temat stereotypowego postrzegania pracowników biblioteki, pokazując tym samym potencjalne zagrożenia i szanse związane z powielaniem wizji bibliotekarza jako: nieprzyjaznego strażnika, przemądrzałego doradcy bądź autorytetu i partnera do dialogu.

Ostatnia autorka, Magdalena Ostrowska, w artykule *Młodzieżowe trendy czytelnicze – od „Harry’ego Pottera” po „Igrzyska śmierci”* prezentuje wyniki ankiety przeprowadzonej wśród zaangażowanej czytelniczo młodzieży za pośrednictwem mediów społecznościowych i popularnych portali (takich jak lubimyczytac.pl i biblionetka.pl). Internet stanowi zresztą dla autorki istotny kontekst, gdyż podkreśla ona jego rolę w rozbudzaniu i podtrzymywaniu zainteresowania młodych pewnymi gatunkami czy konkretnymi tytułami.

Publikacja nie wyczerpuje oczywiście tematu inspiracji czytelniczych młodego pokolenia. Stanowi jednak przejrzysty i ciekawy przegląd najważniejszych problemów, a jako taka może stać się inspiracją dla wielu praktyków – tak bibliotekarzy, jak i polonistów czy nawet edukatorów i animatorów kultury (choćby ze względu na wprowadzenie kontekstów artystycznych, teatralnych i medialnych). W tomie znalazło się bowiem wiele wskazówek dotyczących organizacji biblioteki jako instytucji i jako miejsca spotkań z literaturą, propozycji różnego rodzaju zadań i aktywności mogących wzbudzić zainteresowanie młodzieży, a wreszcie cała gama interesujących tytułów, które mogą stać się impulsem do rozpoczęcia przygody z literaturą.